

volledige schadevergoeding is immers wél 'zelig' voor het kind maar niet voor de verhaalzoekende verzekeraar. Het argument dat een verzekeraar niet kan subrogeren in zeligheid lijkt mij hier echter niet aan de orde. De billijkheidscorrectie in het Lars Ruröde- en het Ingrid Kolkman-arrest staat niet in de sleutel van de zeligheid. Er zijn duidelijke rechts-politieke (preventieve, verzekerings-technische en proceseconomische) argumenten aan te voeren die een overtuigende basis geven aan de regel dat de veroorzaker in de onderhavige soort gevallen volledig aansprakelijk wordt gehouden voor de schade van het kind. Voor een uitgebreidere motivering hiervan verwijs ik naar mijn noot onder het Lars Ruröde-arrest.¹⁵ Op deze grond ligt het voor de hand om de onderscheiden belangen (van benadeelde en verzekeraar) niet principieel verschillend te behandelen maar het verhaal door de verzekeraar en de eigen actie van de benadeelde juist via dezelfde regels te laten verlopen.¹⁶

Het proceseconomische argument is hier – in samenhang met het politieke argument de rechterlijke macht niet zwaarder te belasten met dubbele regels – van bijzonder belang. Het Ingrid Kolkman-arrest geeft een 'hard and fast-rule' voor het afwikkelen van de schadelijke gevolgen van een verkeersongeval waarbij een kind als voetganger of fietser betrokken is. De onduidelijkheid en onzekerheid over het vraagstuk van de eigen schuld is daarmee voor die gevallen vrijwel geheel weggenomen. Dit levert – zolang er verhaalsrechten bestaan – een aanzienlijke besparing van maatschappelijke kosten op. Het handhaven van een 'soft and slow-rule' voor verhaalsacties (meer dan de helft van het aantal aansprakelijkheidsprocedures) zou op dit punt blijven leiden tot onderhandelingen, vertragingen en procedures. Voor wie het individuele verhaalsrecht van verzekeraars toch al te duur vindt kan dit geen aanlokkelijk perspectief zijn.

C. C. van Dam

Arbitraal beding in algemene voorwaarden: onredelijk bezwarend

Artikel 6:233

HR 23 maart 1990, RvdW 1990, 71 (N. Botman & Zonen/Van Haaster)

1. Inleiding

Kan een arbitraal beding in algemene voorwaarden als onredelijk bezwarend worden aangemerkt? Bij de parlementaire behandeling van de wettelijke regeling is het arbitraal beding afgevoerd van de zwarte lijst van niet-toelaatbare bedingen. Toch acht de rechter in deze procedure een arbitraal beding onredelijk bezwarend. Het enkele feit dat het beding is over-eengekomen, is daartoe voldoende. Met deze benadering, die afwijkt van Saladin HBU, anticipeert de Hoge Raad op afd. 6.5.3 NIEUW BW (nr. 9). Daarnaast heeft het arrest praktisch belang voor de wereld van de arbitrage (nr. 6). Verdient het aanbeveling arbitrale bedingen of verenigingsstatuten in het licht van dit arrest te herzien (nr. 7)? En passant kan iets over de verhouding tussen recht en feit worden opgemerkt (nr. 8). Alvorens tot een behandeling van deze vragen over te gaan, geef ik eerst de feiten (nr. 2), het arbitraal beding (nr. 3), de procedure (nr. 4) en de belangrijkste overwegingen van de Hoge Raad (nr. 5) weer.

2. De feiten

Van Haaster verkoopt in juli 1979 aan Botman een partij tulpenbollen. Van Haaster levert de bollen op 26 augustus 1979. Volgens Botman is de partij niet geschikt voor opplant. Botman stelt bij het Scheidsgerecht voor de Bloembollenhandel een vordering tegen Van Haaster in. De vordering wordt door Van Haaster betwist. Op 25 november 1979 verklaart het Scheidsgerecht de koopovereenkomst ontbonden en veroordeelt het Van Haaster tot betaling van de door Botman geleden schade en gemaakte kosten. De president van de Rechtbank Haarlem geeft op 4 december 1980 bevel tot tenuitvoerlegging van de arbitrale uitspraak. Van Haaster komt hiertegen in verzet. Hij vordert de vernietiging van de arbitrale uitspraak. Rechtbank en hof stellen Van Haaster uiteindelijk in het gelijk. De tegen het hof arrest gerichte cassatieklacht heeft geen succes.

3. Het arbitraal beding

Botman heeft koopbriefjes ter zake van de koop opgemaakt. Deze koopbriefjes houden in dat op de inhoud

van de overeenkomst van toepassing is het bepaalde in het reglement van de Coöperatieve Nederlandse Bloembollencentrale (CNB). Dit reglement behelst onder meer de bepaling dat alle geschillen welke mochten ontstaan naar aanleiding van enige opdracht of transactie waarop het reglement van toepassing is, in hoogste ressort zullen worden berecht door het Scheidsgerecht voor de Bloembollenhandel, ingesteld door de Koninklijke Algemene Vereniging voor Bloembollencultuur (KAVB) te Hillegom onder de voor dit scheidsgerecht geldende reglementen en bepalingen. Die bepalingen houden in dat het Scheidsgerecht van geschillen alleen dan kennis neemt indien een lid de vordering instelt. Een niet-lid is alleen ontvankelijk in een eis in reconventie, die in rechtstreeks verband staat tot een tegen dit niet-lid door een lid ingestelde vordering. Botman is lid van de KAVB, Van Haaster niet.

4. De procedure

Van Haaster voert bij zijn verzet tegen het exequatur van de president aan dat het gewezen arbitrale vonnis nietig is en dat het onderliggende arbitraal beding nietig is. Bij vonnis van 1 juni 1982, NJ 1987, 285 beveelt de Rechtbank Haarlem een comparitie van partijen na onder meer het volgende te hebben overwogen:

'De Rb. is vooralsnog van oordeel dat het arbitraal beding nietig zou zijn, en mitsdien het op voet daarvan gewezen arbitraal vonnis vernietigbaar, als het beding i.c. onredelijk bezwarend voor Van Haaster zou zijn, gelet op de aard en de verdere inhoud van de koopovereenkomst met Botman, de wederzijds kenbare belangen van pp., en de overige omstandigheden van het geval. Zij baseert haar voorlopig oordeel o.m. op wetsontwerp 16 983 nopens het vaststellen van een regeling inzake algemene voorwaarden, en de daarop betrekkelijke toelichtende stukken, art. 170 Gr.w. (thans: art. 17 Gr.w., EH), en – mede – art. 40 EEG-Verdrag, in onderling verband en samenhang bezien'.

Deze uitspraak wordt in hoger beroep door Hof Amsterdam 14 november 1985, NJ 1987, 285 bekrachtigd. Nadat ter comparitie nadere inlichtingen zijn verstrekt, komt de Rechtbank tot het volgende eindoordeel:

'2.2 Thans moet als vaststaand worden aangomen dat bij het merendeel van de in de bloembollenhandel afgesloten koopcontracten, via de toepasselijke algemene voorwaarden, uit die contracten voortvloeiende geschillen aan de rechtsmacht van het scheidsgerecht van de KAVB zijn onderworpen met uitsluiting van de mogelijkheid een beroep te doen op de burgerlijke rechter. Hoewel het in theorie voor niet-leden van de KAVB mogelijk is de bevoegdheid van dit scheidsgerecht uit te schakelen, zal men daartoe in de praktijk niet gauw overgaan, daar het verlangen van een dergelijke specifieke regeling bij de andere partij de indruk kan wekken, dat men

¹⁵ Kwartaalbericht NIEUW BW 1990/3, blz. 94.

¹⁶ Dit sluit bovendien aan bij de nauw met de eigen schuld verwante causaliteitsvraag, waarbij de Hoge Raad – ondanks de zeer ruime toerekening van gevolgen – evenmin onderscheid maakt tussen de verhaalsactie van de verzekeraar en de eigen actie van de benadeelde; ook die jurisprudentie van de Hoge Raad zou immers op billijkheidsoverwegingen kunnen worden gestoeld. Zie bijv. HR 4 november 1988, NJ 1989, 751, nt. C.J.H.B., Kwartaalbericht NIEUW BW 1990/1, blz. 28-30, nt. Ton Hartlief en Gerrit van Maanen (ABP/Stuyvenberg).

reeds bij voorbaat rekening houdt met klachten over het eigen produkt.

(...)

2.4 Niet-leden hebben geen mogelijkheid zich (anders dan bij wege van eis in reconventie) tot het scheidsgerecht te wenden. Pp. zijn het erover eens, dat dit voor niet-leden een nadeel betekent in verband met het feit, dat de arbiters wekelijks zitting houden op dezelfde dag waarop de bloembollenbeurs wordt gehouden en er aldus snel en efficiënt zaken kan worden gedaan.

2.5 Niet-leden van de KAVB kunnen geen invloed uitoefenen op de keuze van de arbiters.

(...)

In elk geval is in dit verband van belang de met ingang van 1 dec. 1986 in werking getreden nieuwe arbitrage regeling, met name art. 1028 Rv. waarin uitdrukking wordt gegeven aan het fundamentele beginsel van de gelijkheid van pp. bij de benoeming van de arbiters'.

Hof Amsterdam bekrachtigde dit vonnis bij arrest van 19 mei 1988. De voorgeschiedenis wordt kort beschreven door G. J. Rijken, *Het arbitragebeding in algemene voorwaarden: onredelijk bezwarend jegens consumenten?*, Bb 1989, blz. 244-245.

5. Hoge Raad

De A-G Hartkamp concludeert, in aansluiting op onze dichtkunst (NJB 1984, blz. 865) en doctrine (Asser-Hartkamp II nr. 363) tot verwerping van het beroep in cassatie. De Hoge Raad verenigt zich met deze conclusie. De belangrijkste rechtsoverwegingen zijn de volgende:

3.3 Onderdeel (a) van het middel bestrijdt r.o. 4.3 voor zover het hof daarin oordeelt dat het hier gaat om een in algemene voorwaarden voorkomend beding dat meebrengt dat de wederpartij van degene die de algemene voorwaarden hanteert, niet de gelegenheid heeft zich tot de burgerlijke rechter te wenden. Voor wat dit laatste punt betreft acht het onderdeel dit oordeel van het hof in het licht van het debat van partijen onvoldoende met redenen omkleed. Deze klacht faalt. De door het hof aan het beding gegeven uitleg – welke als van feitelijke aard voor rekening van het hof komt – is niet onbegrijpelijk. Deze uitleg komt overeen met die welke de rechtbank blijkens het hierboven onder 3.2 sub (i) overwogene aan het beding heeft gegeven en behoefde tegen de achtergrond van het debat van partijen, als weergegeven in de conclusie van het OM onder 5, geen nadere motivering. Onderdeel (a) faalt dus.

3.4 Onderdeel (b) bestrijdt r.o. 4.4, waarin het hof oordeelt dat 'aan deze wijze van geschillenbeslechting in het onderhavige geval nadelen verbonden zijn, althans verbonden kunnen zijn voor de wederpartij van degene die zich op het beding beroept'.

Het onderdeel voert tegen dit oordeel in de eerste plaats aan dat de enkele mogelijkheid van 'nadelen' niet voldoende is om het onderhavige beding onredelijk bezwarend te maken, maar dat het er om gaat of dergelijke 'nadelen' daadwerkelijk zijn opgetreden. Dit betoog miskent dat het oordeel van het hof betrekking heeft op de verbindendheid van het arbitrale beding zelf in verband met het beroep van Van Haaster op het onredelijk bezwarend karakter daarvan. Die verbindendheid dient niet te worden beoordeeld aan de hand van de nadelen die zich bij de op grond van het beding aangespannen arbitrage daadwerkelijk hebben verwezenlijkt, maar aan de hand van de eventuele onredelijk bezwarende gevolgen waaraan het beding, bij gebondenheid daaraan, Van Haaster van de aanvang af bloot stelde, waaronder ook de nadelen waarvan de verwe-

zenlijking bij handhaving van het beding slechts 'mogelijk' was.

Voorts klaagt het onderdeel dat 's hofs oordeel niet kan worden gedragen door de overweging 'dat de wederpartij – niet-lid van de KAVB – geen invloed kan uitoefenen op de keuze van arbiters'. Ook deze klacht faalt. Geen rechtsregel staat eraan in de weg dat het hof het ontbreken van de mogelijkheid van beïnvloeding van de keuze van arbiters als ter zake dienende omstandigheid in aanmerking nam. Voor zover het onderdeel aan het slot aanvoert dat uit het arrest van het hof niet volgt dat en waarom het ontbreken van invloed van Van Haaster een voor het onderhavige geschil relevant nadeel zou opleveren, stuit het af op het omtrent de eerste klacht van het onderdeel overwogene.

De klacht volgens welke de overweging dat de wederpartij – niet-lid van de KAVB – 'afhankelijk is van het initiatief van de ander', onjuist, althans onvoldoende en/of onbegrijpelijk gemotiveerd is in het licht van hetgeen onder (a) naar voren is gebracht deelt het lot van onderdeel (a). 's Hofs overweging is, gelet op de hierboven in 3.1 weergegeven, voor het Scheidsgerecht geldende bepalingen, niet onbegrijpelijk.

6. Arbitraal beding en algemene voorwaarden

Dit arrest is het beste bewijs dat de regering het indertijd bij de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel algemene voorwaarden bij het rechte eind had. De regering had het arbitraal beding op de zwarte lijst van nimmer – in algemene voorwaarden – toelaatbare bedingen willen plaatsen. Deze alleen voor consumententransacties geldende lijst zou voor de onderhavige transactie weliswaar geen rechtstreekse betekenis hebben, maar via de zogenaamde reflexwerking van deze lijst op ondernemerstransacties indirect mogelijk wel. De lijst deed het arbitraal beding niet volledig in de ban, maar uitsluitend indien het de wederpartij geen vrijheid laat zich desgewenst tot de gewone rechter te wenden. Onder druk van de arbitrage-lobby heeft de regering het arbitraal beding van de zwarte lijst gehaald. Alleen het bindend adviesbeding bleef merkwaardig genoeg wel op de lijst staan. Politiek gezien is dit van de regering geen slechte zet geweest. Door het georganiseerde bedrijfsleven op een belangrijk punt zijn zin te geven, heeft de regering het politiek wankele wetsvoorstel wellicht gesauveerd.

Thans blijkt dat de algemene norm van art. 6:233 (6.5.2A.2a) onder (a) voldoende grondslag biedt voor het onredelijk bezwarend verklaren van een arbitraal beding. Van het schrappen van de zwarte lijst gaat kennelijk geen a contrario werking uit. Het arrest illustreert dat ook ondernemerstransacties onder het regime van art. 6:233 (6.5.2A.2a) vallen.

Wat is de gedachtengang van de rechter? Uitgangspunt is de idee dat toegang tot de rechter een fundamenteel rechtsgoed is. Van die toegang kan een partij afstand doen. Geschiedt dit bij algemene voorwaarden, dan die-

nen daarvoor bepaalde waarborgen te gelden. Met name acht de rechter het van belang dat beide partijen in gelijke mate toegang tot arbiters hebben en dat zij beiden invloed kunnen uitoefenen op de keuze van de arbiters.

De gelijke toegang tot arbitrage is een fundamenteel rechtsgoed. Het heeft twee facetten. In de eerste plaats de reciprociteit. Ook bij andere bedingen wordt deze wel geëist – zie bijvoorbeeld met betrekking tot ongelijke opzegtermijnen Raad van Toezicht Schadeverzekeringsbedrijf 7 maart 1988, Tijdschrift voor Consumentenrecht 1988, blz. 281. Overigens kan de gebruiker van algemene voorwaarden wel alleen aan de wederpartij de bevoegdheid toekennen arbitrage of bindend advies in te roepen. In de tweede plaats wordt de toegang tot het recht gefrustreerd indien slechts een der partijen gemakkelijk toegang heeft.

Dat beide partijen invloed moeten kunnen uitoefenen op de keuze van arbiters is een verrassend argument. De rechtbank beroept zich hiertoe op art. 1028 Rv, maar ziet daarbij op het eerste gezicht over het hoofd dat deze bepaling zelf een sanctie stelt en die sanctie is niet nietigheid. Onverbindendheid is wel de sanctie van art. 3 UNCITRAL Model Law, maar Nederland heeft deze bepaling nu juist bewust niet overgenomen – zie P. Sanders, *Het nieuwe arbitragerecht*, Deventer 1987, blz. 59. De sanctie die art. 1028 biedt, is echter wel erg mager. De wederpartij dient zich binnen een maand nadat de zaak aanhangig is gemaakt aan de president van de rechtbank te verzoeken arbiters te benoemen. Men kan van een contractspartij die niet is voorzien van rechtsbijstand nauwelijks verwachten dat deze in dat stadium hieraan denkt. Daarom is het goed dat er nog een herkansing is, zoals deze procedure duidelijk maakt.

7. Arbitrage, quo vadis?

Arbitrale colleges wat nu? Hoe kan worden voorkomen dat de bloembollenziekte zich verspreidt? Drie mogelijkheden dienen zich in theorie aan. In de eerste plaats zouden arbitrale bedingen alsnog conform art. 6:236 onder (n) de wederpartij de keuze voor de gewone rechter kunnen laten. Gezien het verzet van de arbitrale lobby tegen het oorspronkelijke regeringsvoorstel lijkt dit een weinig voor de hand liggende weg. Daar komt bij dat dit in die zin te ver doorschiet dat de Hoge Raad zich alleen tegen het opleggen van een beding jegens niet-leden keert.

In de tweede plaats zou bij de benoeming van arbiters aan niet-leden een

bevoegdheid kunnen worden toegekend.

Ten slotte is denkbaar dat het arbitraal beding in die zin wordt geneutraliseerd dat ook niet-leden de bevoegdheid wordt gegeven een vordering in conventie in te dienen. Ik zou deze weg ten sterkste willen aanbevelen. Equality of arms hoort ook in het (arbitral) procesrecht hoog te worden aangeschreven.

8. *Recht en feit*

Het arrest van de Hoge Raad illustreert het vervagen van het onderscheid tussen feit en recht. Zowel r.o. 3.3 als het slot van de geciteerde overwegingen van r.o. 3.4 merken de door het hof gegeven uitleg als van feitelijke aard aan. De uitleg wordt niet getoetst op juistheid, wel op begrijpelijkheid. D. J. Veegens, *Cassatie in burgerlijke zaken*, derde druk door E. Korthals Altes en H. A. Groen, Zwolle 1989, nrs. 109-110 stellen dat de Hoge Raad eindweegs is doorgedrongen op een terrein dat vroeger tot het exclusieve domein van de feitelijke rechter werd gerekend; zij kwalificeren deze materie als een van gemengd feitelijk-juridische aard (blz. 217).

9. *Anticipatie op Nieuw BW*

Ten slotte is dit arrest een blijk van anticipatie op het NIEUW BW. Dat blijkt uit de gekozen terminologie en uit de wijze van benadering van het vraagstuk. Dat de terminologie van het NIEUW BW als uitgangspunt wordt gekozen, blijkt uit het gebruik van termen als 'algemene voorwaarden' en 'onredelijk bezwarend'. Belangrijker is nog het volgende. De verbindendheid van het arbitraal beding wordt niet getoetst aan de hand van de nadelen die zich daadwerkelijk hebben verwezenlijkt. Reeds de mogelijkheid van nadelen wordt voldoende geacht om het arbitraal beding onredelijk bezwarend te maken. Deze benadering van het vraagstuk van de algemene voorwaarden wijkt af van

de lijn van HR inzake Saladin/HBU van 19 mei 1967, NJ 1967, 261 (G.J.S.). Zij is in overeenstemming met afdeling 6.5.3 (oude nummering: 6.5.2A) NIEUW BW, die zich niet pas dan tegen een beding keert als daar een beroep op wordt gedaan, maar reeds wanneer een onredelijk bezwarend beding in een overeenkomst is opgenomen. De verandering in benadering is reeds ingezet in het arrest Hooijen/De Tilburgsche Hypotheekbank, HR 16 januari 1987, NJ 1987, 553 (G.). De nieuwe benadering is van belang omdat zij het eenvoudiger maakt om onereuze bedingen te bestrijden. Symptoombestrijding heeft plaatsgemaakt voor een aanpak van de ziekte zelf. De strijd kan nu pas goed beginnen.

E. H. Hondius

Wederzijdse dwaling en spreek/informatieplicht

Art. 6:228 (6.5.2.11) Nieuw BW

HR 1 juni 1990, RvdW 1990, 119 (F. van Lanschot Bankiers NV/Berthe Bink)*

1. *Inleiding*

Zoals bekend speelt het dwalingsvraagstuk zich in de meeste gevallen af in het kader van onjuiste informatieverstrekking, het schenden van een spreek/informatieplicht door de wederpartij, en worden deze componenten gerelateerd aan de onderzoeksplicht van de dwalende. Het toerekenbare gedrag van de wederpartij van de dwalende staat daarbij voorop. Ook het NIEUW BW gaat uit van de gedachte dat dit toerekenbare gedrag van de wederpartij constitutief is voor de dwaling art. 6:228 (6.5.2.11) lid 1 sub a en b NIEUW BW¹, zij het dat ruimte is gelaten voor de wederzijdse dwaling (art. 6:228 (6.5.2.11) lid 1 sub c NIEUW BW). In de literatuur en rechtspraak heeft de wederzijdse dwaling relatief weinig aandacht gekregen.² Des te interessanter is het dat de Hoge Raad het te bespreken arrest opvat als een geval van wederzijdse dwaling, doch dit tegelijkertijd plaatst in de context van spreek/informatie – en onderzoeksplichten.

2. *Feiten*

Mevrouw Bink (particulier) heeft zich op 3 oktober 1979 borg gesteld ten behoeve van F. van Lanschot Bankiers NV – nader te noemen de Bank

– ter zake van een door de Bank verstrekt krediet ad f 400 000,- aan haar zoon Bert Bink – nader te noemen Bink.

Bink – die zelf onbemiddeld was – wilde nl. participeren in een onderneming op het gebied van de groothandel en kwam zo in contact met Adler Staal BV.

Deze contacten hebben geleid tot een op 17 juli 1979 gesloten overeenkomst, waarbij Bink zich o.m. tegenover de aandeelhouders van Adler Staal BV heeft verbonden aan de BV een achtergestelde lening van f 350 000,- te verschaffen en voor f 50 000,- nominaal in het aandelenkapitaal van Adler deel te nemen. Daartegenover stond dat Bink met ingang van 1 juli 1979 tot directeur van de vennootschap is benoemd.

Nadat Bink zich eerst tevergeefs tot de ABN had gewend om de transactie te financieren, heeft hij uiteindelijk Van Lanschot (Bank) bereid gevonden de lening ad f 400 000,- te verstrekken. Echter niet dan nadat mevrouw Bink zich als borg heeft verbonden en tot zekerheid voor die schuld uit borgtocht, hypotheek heeft verleend op aan haar toebehorende onroerende goederen.

Alle partijen wisten dat Adler BV er financieel slecht voor stond. Dit werd bevestigd door de op 9 januari 1980 uitgebrachte balans en winst- en verliesrekening over het eerste halfjaar van 1979. De werkelijke, desastreus slechte financiële positie van Adler per medio 1979, kwam echter aan het licht door de op 3 december 1980 uitgebrachte gecorrigeerde balans en winst- en verliesrekening over het eerste halfjaar van 1979.

Adler is op 10 februari 1981 in staat van faillissement verklaard, dat nadien wordt opgeheven bij gebrek aan baten.

Mevrouw Bink en haar zoon spreken de Bank in rechte aan tot vernietiging van de overeenkomsten resp. van borgtocht (mevrouw Bink) en geldlening (zoon Bink) op grond van dwaling en bedrog. In cassatie komt nog slechts het beroep op dwaling van mevrouw Bink ten aanzien van de borgstellingsovereenkomst aan de orde. Ik zal mij hiertoe beperken.

3. *Procedure in feitelijke instanties*

De *rechtbank* heeft voorshands aangenomen dat mevrouw Bink heeft gedwaald omtrent het risico dat zij als borg op zich heeft genomen. De vordering op grond van dwaling zal echter moeten worden afgewezen, indien zou blijken dat de dwaling niet 'verschoonbaar' was. Dit zou het geval zijn, wanneer zou komen vast te staan dat mevrouw Bink voldoende op de hoogte was met de werkelijke

* Met dank aan de Advocaat-Generaal Mr. A. S. Hartkamp voor het mij toezenden van zijn conclusie.

¹ Wel moet daarbij in het oog worden gehouden, dat de zinsnede in art. 6:228 (6.5.2.11) lid 1 sub a NIEUW BW dat: 'de dwaling te wijten is aan een inlichting van de wederpartij' niet impliceert dat het verstrekken van de inlichting verwijtbaar is. Zie A. S. Hartkamp, NJB 1990, blz. 657-658.

² Zie over de wederzijdse dwaling o.m. J. H. A. Lokin, diss. Groningen 1973 en RMTH 1974, blz. 242 e.v., HR 25 februari 1937, NJ 1937, 1058 m.nt. E. M. M. (Schouten/Schouten), HR 20 december 1946, NJ 1947, 85 (Verhuurde dekkleden), HR 3 april 1959, NJ 1959, 179 (Hercules Seghers), HR 19 juni 1959, NJ 1960, 59 (Kantharos van Stevensweert) en recentelijk hierover A.G. Castermans, *Dwaling bij kunstkoop*, BW-krant, Jaarboek 1989, blz. 185 e.v. en M. A. B. Chao-Duivis, Kwartaalbericht Nieuw BW 1990/3, blz. 72-74, HR 3 november 1972, NJ 1973, 37 (Van Smeden/Chr. Onderwijs), Hof 's-Hertogenbosch 18 mei 1982, NJ 1983, 133 (Eggen/Maes). Zie ook A.G. Castermans, die het te bespreken arrest eveneens, in BJB 1990/nr. 14, heeft geannoteerd.